

Rīgā, 2025. gada 13. februārī
Nr. 03/2025

AS “SEB banka”
Meistaru iela 1, Valdlauči, Ķekavas pagasts, Ķekavas novads, LV-1076
Reģistrācijas numurs: 40003151743

Par likumdošanas izmaiņu ietekmi uz investīciju vidi un finanšu stabilitāti

Pamatojoties uz SEB bankas iesniegumu Nr. SEBLV/25/CR3493, 10.02.2025, Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) vēlas paust savu nostāju par grozījumiem *Patērētāju tiesību aizsardzības likumā*¹ saistībā ar mājokļu kredītņēmēju atbalstu EURIBOR likmes pieauguma kontekstā. FICIL jau savā 2023. gada 22. novembra vēstulē Nr. 44/2023 Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai, Ministru prezidentei, Finanšu ministrijai un Valsts kancelejai puda bažas par likumdošanas izstrādes un pieņemšanas procesu, kas mērķēts mājokļu kredītņēmēju atbalstam, sekojot EURIBOR likmes pieaugumam. FICIL aicināja atbildīgās komisijas, Saeimu un bankas uz savstarpēju sadarbību un tādu risinājumu kopīgu atrašanu, kas sniegtu efektīvu atbalstu maksājumu grūtībās nonākušajiem mājokļa kredītņēmējiem, vienlaikus izvairoties no negatīvas ietekmes uz uzņēmējdarbības vidi un investīciju piesaisti.

Diemžēl attiecīgo tiesību normu pieņemšanas procesā FICIL aicinājums netika ņemts vērā. FICIL ieskatā gan veids kā likums tika pieņemts (ne datos balstīts), gan arī regulējuma saturs (kas ir virzīts uz visiem hipotekāra aizdevuma saņēmējiem) neatbilst gan likumdošanas izstrādes gan atbalsta piešķiršanas labakai praksei. Šādi likumu pieņemšanas piemērirada neizpratni investoru acīs un netiešā veidā arī ietekme investīciju vidi. Saskaņā ar FICIL Sentiment Index 2023 datiem², investoru uzticība Latvijas investīciju videi ir sasniegusi

¹ 2023. gada 14. septembra likums "Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā".
<https://likumi.lv/ta/id/345945>

² Foreign Investors' Council in Latvia (FICIL). (2024). FICIL Sentiment Index 2023: The Administrative Burden Edition (p. 13). Stockholm School of Economics in Riga, pieejams:
https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/FICIL_Sentiment_Index_2023-1.pdf

zemāko līmeni kopš 2016. gada (1,9 punktu skalā no 5). Citu faktoru starpā investori ir norādījuši ka investīciju vidi ir ietekmējis izema normatīvu aktu kvalitāte un nelabvēlīga likumdošanas vide.

Šī pozīcija arī atspoguļojas nozaru pārstāvju komentāros, kas apkopoti FICIL Sentiment Index ietvaros³:

- "Likumi un noteikumi pastāvīgi mainās, kas samazina uzņēmumu uzticību un negatīvi ietekmē to ilgtermiņa plānošanu" - transporta un loģistikas nozare;
- "Pārmērīgi regulēts sektors no valdības puses neļauj mums vairāk investēt" - cilvēku veselības un sociālās aprūpes nozare.

FICIL jau iepriekš norādīja, ka Saeimas atbalstītais risinājums nav balstīts pietiekamā datu analīzē, un nav veikta visaptveroša iespējamo risku izvērtēšana. Tāpat arī FICIL norādīja, ka ir vairāki citi atbalsta risinājumi un iespējas, kas varētu palīdzēt kredītņēmējiem, vienlaikus saglabājot Latvijas finanšu stabilitāti un investīciju pievilcību. Šajā kontekstā svarīgi būtu mērķēt palīdzību tiem kredītņēmējiem, kuriem tas ir visvairāk nepieciešams.

Pieņemot tik nozīmīgu atbalsta instrumentu, bija īpaši svarīgi ievērot labas likumdošanas principus un izvērtēt visus plānotā regulējuma ieguvumus un trūkumus. Investīciju videi ir būtiski, lai likumdošanas process būtu paredzams un balstīts uz skaidriem principiem, kas veicina uzņēmējdarbības stabilitāti un uzticību.

Tāpat arī pretēji FICIL aicinājumam, netika izvērtēta pieņemto grozījumu starptautiskā ietekme. Eiropas Centrālā Banka (turpmāk – ECB) savā atzinumā ir norādījusi⁴, ka attiecīgie likuma grozījumi var negatīvi ietekmēt banku rentabilitāti, kas savukārt var atstāt sekas uz kredīšanas nosacījumiem un plašāk – uz ekonomikas attīstību. ECB ir norādījusi, ka zemāka rentabilitāte grozījumu piemērošanas rezultātā varētu spiest bankas piedāvāt mazāk izdevīgus kredīšanas nosacījumus un palielināt kredītu procentu likmes, kā arī sašaurināt kredīšanas piedāvājumu, kas pēc tam var negatīvi ietekmēt reālās tautsaimniecības izaugsmi. Tāpat ECB vērsa uzmanību, ka zemāka rentabilitāte un kapitāls samazinās kredītiestāžu spēju veidot papildu kapitāla rezerves, kas tās aizsargā pret turpmākiem ekonomiskiem satricinājumiem. Turklāt, samazinoties kredītiestāžu rentabilitātes prognozēm, vietējie un ārvalstu investori varētu būt mazāk ieinteresēti ieguldīt Latvijas kredītiestādēs, kā arī var būt citas neplānotas sekas, negatīvi ietekmējot finanšu stabilitāti.

Ārvalstu investoriem ir būtiski, lai tiktu atbalstītas sabiedrības neaizsargātās grupas, bet konkrētajā gadījumā nav tikusi nodrošināta pietiekama sabiedrības informēšana un iesaiste, lai rastu labāko risinājumu, kas palīdzētu rast ilgtspējīgāku risinājumu.

³ Foreign Investors' Council in Latvia (FICIL). (2024). FICIL Sentiment Index 2023: The Administrative Burden Edition (p. 17). Stockholm School of Economics in Riga, pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/FICIL_Sentiment_Index_2023-1.pdf

⁴ Skat. ECB 2023.gada 11.decembra atzinumu par hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības pagaidu nodevu kredītiestādēm (CON/2023/42), pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/0f2b1680-99bb-11ee-b164-01aa75ed71a1/language-lv>

Tāpēc FICIL aicina Saeimu un valdību izvērtēt iespējamos riskus, uz klausīt nozaru ekspertu viedokļus un turpmāk veidot ciešāku dialogu ar uzņēmējdarbības vidi. Lai precīzāk noteiktu likumdošanas ietekmi, aicinām veikt *ex-post* normas novērtējumu, nodrošinot sabalansētus un ekonomiski pamatotus risinājumus, kas stiprinās Latvijas konkurētspēju Baltijas reģionā.

Pielikumā: 1) SEB bankas vēstule Nr. SEBLV/25/CR3493, 10.02.2025

Ar cieņu

Tatjana Guznajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Ārvalstu investoru padome Latvijā

Datums
10.02.2025

Numurs
SEBLV/25/CR3493

Par viedokļa sniegšanu

Ar šo vēstuli vēršamies pie Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL), kā biedrības, kuras mērķis ir uzlabot Latvijas uzņēmējdarbības vidi, uzturot dialogu ar Latvijas valdību, un kuras viens no uzdevumiem ir sekmēt ārvalstu investoru kopīgās intereses Latvijā.

Iespējams, no publiski pieejamās informācijas, Jums jau ir zināms, ka AS "SEB banka" (SEB banka) ir vērsusies Satversmes tiesā ar konstitucionālo sūdzību par 2023. gada 6. decembrī pieņemtajiem grozījumiem Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, kuri tai skaitā paredz Latvijā reģistrētām kredītiestādēm pienākumu maksāt hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodevu. Satversmes tiesa šo lietu sāks skatīt mutvārdu procesā šā gada 18. februārī.

Ņemot vērā to, ka FICIL aktīvi bija iesaistījusies apstrīdētā regulējuma pieņemšanas gaitā, paužot savu bažas par likumdošanas procesa kvalitāti un uzņēmējdarbības vides stabilitāti (lūdzu skatīt: <https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/0/CF5EDD8BE6DC7EB4C2258A6F00448A17?O=penDocument>), kā arī apkopo unanalizē informāciju par investoru vidi Latvijā, SEB banka kā FICIL biedrs lūdz FICIL sniegt savu viedokli, atbildot uz šādu jautājumu:

- Vai apstrīdēto normu kontekstā varētu būt saskatāms kāds kaitējums labvēlīgai investīciju videi?

Gadījumā, ja Jums ir kādi jautājumi, lūgums sazināties ar Daci Rušīņu, e-pasts: dace.rusina@seb.lv, tel.

+371 26569676.

AS "SEB banka" vārdā:

Kārlis Danēvičs

Valdes loceklis - risku direktors

Meistaru iela 1, Valdauci, Ķekavas pag., Ķekavas novads, LV 1076, Latvija
+371 26668777

AS "SEB banka",
Vienotais reģistrācijas numurs: 40003151743

seb.lv